

Inatsisartuni ilaasortaq Kristian Jeremiassen
Siumut

Akissuteqaat uunga § 37 nr. 56 Ilinniartitaaneq

Naalakkersuisut sinnerlugit ilinnialerniarluni qinnuteqaateqartarneq itigartitsisoqartarneralu pillugit apeqquteqaatigisimasannik qujassuteqarfigaakkit. Akissuteqaatit ataani taaneqarsimasut ilaatigut Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, ilinniarfinit pineqartunit taamatullu Danmarkimi Kalaallit illuinit pissarsiarineqarsimapput.

Naalakkersuisut sinnerlugit matumuuna apeqqutigisatit pingasuusut pillugit imatut akissuteqarfigissavakkit:

1. Ilinniangaqarniarlutik qinnuteqartut 2011-imi 2012-imi 2013-imilu qassit itingartitaappat?

Akissut: Maannangaaq eqqoqqissaartumik nalunaarutigineqarsinnaanngillat, ilinniangaqarniarlutik qinnuteqarsimasut akornanni qasserpiaat itigartinneqarsimanersut. Tamatumunnga pissutaavoq itigartitsineq qinnuteqaammut sammitinneqartarmat inuk pineqartoq aallaavigineqartarani. Qinnuteqaateqartormi ilinniakkanut assigiinngitsunut marlunnut amerlanerusunulluunniit qinnuteqarsimasinnaasarmat. Tamatuma kingunerisaanik qinnuteqaateqartoq qinnuteqarfigisimasaminit ataatsimit arlaqarnerusuniilluunniit itigartinneqarsinnaalluni. Qinnuteqaateqarsimasoq qinnuteqarfigisimasat arlaannit akuerineqarluni tiguneqartussanngorsimaguni, taava qinnuteqaateqarfigisimasaminit allanit itigartinneqarsimalluni nalunaarfigineqassaaq. Tamatumunnga soorunalimi pissutaavoq, arlalinnit akuerineqarsinnaannginnami. Tamannarpiarlu aamma pissutigalugu qinnuteqaatigineqarsimasut, qinnuteqartuniit taamatullu itigartinneqarsimasuniit amerlanerusinnaasarput. Tamatuma saniatigut itigartitsinerit arlallit pissuteqartinneqartarput, allaffissornikkut allami tigusaasimaneq pissutigalugu itigartitsisoqarsimasoq nalunaarutigineqarsinnaasarmat. Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup itigartitsisarnermi periutsit ersarinnerusut pilersinniarlugit suliniuteqarpoq. Tamannali sioqqullugu allaffissornikkut periutsit ukiumi atuarfiusumi 2012/13-mi pitsanngorsaavigineqareersimallutik.

Tamatuma kingunerisaanik, matumani qinnuteqaatit – inuillu qinnuteqarsimasut qassiu-neri pinnagit – naatsorsorneqarsimapput.

2013-mut tunngatillugu kisitsisinik tunniussisoqarsinnaanngikkallarpoq, qinnuteqaatigineqarsimasut suliarineqarnerat suli naamassineqarsimanngimmat.

Ilinniartitaanikkut tunngaviusunut ilinniarnissamut qinnuteqaatit akuerineqarsimasullu takussutissiaq 1-mi imatut nalunaarsorneqarsimapput

24. maj 2013
Sagsnr. 2013-084068
Dok. Nr. 1221695

Postboks 1029
3900 Nuuk
Tlf: +299 34 50 00
Fax: +299 32 20 73
Email: iin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Takussutissiaq 1: Tunngaviumik ilinniartitaanernut qinnuteqaatit akuerineqarsimasullu

Killiffik	2011	2012
Akuerisaasimasut, aallartereersut	957	705
Akuerisaagaluarlutik aallartissimangitsut	318	26
Allami aallartissimapput tunuartiinnarsimappulluunniit	96	273
Itigartitaasut	362	603
Allat/iluamik nassuiaatitaqanngitsut	320	796
Qinnuteqaatit katillugit	2053	2403

Pissarsiffik: Erik Ljungdahl (2013): "Tunngaviumik ilinniartitaanernut qinnuteqaateqarsimasut", Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup avataanniit sulisitaata nalunaarusiaa

Takussutissiaq 2, Ilinniarnertuunngorniarfinnut qinnuteqarsimasut akuerisaasimasullu immikkoortiterneri

Takussutissiaq 2: Ilinniarnertuunngorniarfinnut qinnuteqaatit akuerineqarsimasullu

Killiffik	2011	2012
Akuerisaapput	757	706
Piumajunnaartut	108 ¹	49
Itigartitaasut	208	293
Qinnuteqartut katillugit	1073	1048

Pissarsiffik: ilinniartitaanerit nalunaarsuinerit toqqammavigalugit

¹Ilinniarnertuunngorniarfinnit marlunnit kisitsisit amigaataapput

Nunatsinni qaffasinnerusumik ilinniartitaanerit qinnuteqaatit, akuerineqarsimaneri tunngavigalugit takussutissiaq 3-mi ersipput.

Takussutissiaq 3: Qaffasinnerusumik ilinniartitaanerit qinnuteqaatit akuerisaasimasullu

Killiffik	2011	2012
Akuerisaasut, utaqgisut uniinnartullu	336	364
Akuerisaanngitsut	186	152
Qinnuteqaatit katillugit	522	516

Pissarsiffik: Ilinniartitaanerit nalunaarsukkat: Ilisimatusarfik, Perorsaanermit Ilinniartitaanerit ARTEK-ilu.

Nalunaarsueriaatsit assigiinngisitaarnerat pillugit Takussutissiat 1, 2 aamma 3-misulli immikkoortiterneqarsinnaanngilaq.

Danmarkimi nunanilu allani ilinniagaqartut periarfissaqartarput toqqaannartumik ilinniagaqarfigerusutaminnut qinnuteqaateqassallutik. Taamaattumik maani aqqissuussineq tamatigut atorpeq ajorpaat, tassa kisiat Danmarkimi immikkut akuerisaanissartik imaluunniit ilinniartuunersuteqarnissartik kissaatigisimagunikku nunatsinni aqqissuussinermut tapitartuuneqartarlutik. Taamaattumik qinnuteqaateqartartut aqqissuussamik nalunaarsorneqartannginnerat pissutigalugu nunatsinnit Danmarkimi nunanilu allani ilinniartarlutik qinnuteqaateqaraluarlutik itigartitaasartut immikkut takussutissaqartinneqanngillat.

2. Ilinniagaqarniarlutik qinnuteqarlutik itigartitaasut ingerlariaqqinnissaat

eqqarsaatigalugu sunik neqeroorfigineqartarpat?

Akissut: Akissuteqaat Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik peqatigalugu suliarineqarsimavoq, taakkumi Piareersarfiit atuumassuteqarfigimmassuk.

Qinnuteqaateqaraluartut itigartitaasimasut tunngaviatigut allamut ilinniarfigisinnaassaminnut suliffissanulluunniit innersuuneqarneq ajorput.

Ilinniarusullutik qinnuteqaateqartut kikkulluunniit Piareersarfinnut saaffiginnissuteqarsinnaapput siunnersorneqarsinnaanissartik siunertaralugu. Tassangaanniit siunnersorneqartarput ilinniarfiusinnaasut suliffissaasinnaasullu pillugit.

Piareersarfiit AEU aqutigalugu ilinniartitsinissaq neqeroorutigisinnaasarpaat, tassangaanniimmi tunngaviummik ilinniarnissanut ingerlariaqqissinnaasarneq periarfissaasarmat. Illoqarfinni ataasiakkaani Piareersarfiit FA-mik ilinniartitsisarput, tassangaanniit ilinniarnertuunngorniarnissat ingerlariaqqissinnaanissaq periarfissaasarmat.

Ilinniagaqartut qaffasinnerusumik ilinniarfinni ilinniarnissaminut akuerisaanngitsoortarput periarfissaqartarput nunani allani ilinniarfiusinnaasut pillugit ilaatigut kalaallit iluutaanniit siunnersorneqarlutillu qinnuteqaasiornemi ikiorserneqassallutik.

3. Ilumoorpa inuusuttut ilinniangaqarniarlutik qinnuteqartut karakterii pisoqaavallaarnerarlugit ilinniangaqarnissaannik itingartitaasarneri?

Akissut: Akissuteqaat isummorsorfigineqassaaq oqaaseq "pisoqaavallaarnerarlugit" tunngavigalugu, tassami danskisut allanneqarsimammat "forældre". Taamatut sunarpiaq pineqarnerisooq eqqornerujumallugu akissuteqaat ilusilersorneqarpoq. Tamatuma saniatigut akissuteqarnermi ilinniartitaanerit ukua toqqammavigalugit akissut suliarineqassaaq: Ilinniarnertuunngorniarnissat, inuussutissarsiutitigut ilinniarfiit qaffasinnerusumillu ilinniarfiit.

Inuussutissarsiutinut ilinniartitsinerit

Nunatsinni inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerit eqqarsaatigalugit, innersuussutigineqarsinnaapput ilinniartitaanermut pilersaarusiameq allaqqasoqarmat ilinnialerniarturnut piumasaqaatit qanoq aalajangersaavigineqarsimanersut. Tamanna aamma imatut paasineqarsinnaassaaq ilinniartitaanermut pilersaarusiameq aalajangersaavigisimammagu qinnuteqaateqartunut ataasiakkaanut piumasaqaatit qanoq ittuussanersut. Tamakkua Inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerni piginnaanngorsaasarnerillu pillugit Inatsisartut Inatsisaat nr. 10, 19. maj 2010-meersoq toqqammavigalugit aalajangersaavigineqarsimasarput, ilinniarfinnilu siulersuisut brancheudvalg-illu innersuussaqaqareernerisigut Naalakkersuisunit akuerineqarsimasarlutik. Siusinnerusukkut karakterit pissarsiarineqarsimasut, ilinniartitaanermut pilersaarusiameq immikkoortillugit apeqqutaatinneqartussanngortinneqarsimangillat.

Ilinniarnertuunngorniarnissat

Ilinniarnertuunngorniarnissat assigiinngitsunut sammiviit qanoq ittuunerat aallaavigalugit piumasaqaatit assigiinneq ajorput. Tamatumani pineqarput HTX-mut, HHX-mut

Ilinniarnertuunngorniarmullu/GU-mut piumasaqaatit. Tamakkua saniatigut ukioq ataaseq ilinniarnertuunngorniarsinnaanernut, 2012-llu kingorna ilinniarnertuunngorniartitsisarnerit pillugit ilanngunneqarsimasunut allanik piumasaqaateqartoqartarluni. Aalajangersagaqanngilaq aammalumi aalajangersagaqartoqarnikuunngilaq, qassinik ukiullit ilinniarnertuunngorniarnut ilinniarnissaminut akuerisaasinnaasut pillugit. Taamaattorli qinnuteqaateqarsimasut tamarmik piffissami qinnuteqaateqarfiusumi piumasaqaasiarinqarsimasut toqqammavigalugit qinnuteqaataat nalilersuiffiqineqartarsimallutik. Meeqqat atuarfiinit siusinnerusukkut FSUA imaluunniit massakkut FA assigisaaluunniit angusimagunikku, taava ukiut 3-t ilinniarnertuunngorniarni ilinniarnissaminut akuerineqarsinnaasarsimapput. Ukiup ataatsip iluani ilinniarnertuunngorniarsinnaasarneq eqqarsaatigalugu piumasaqaataavoq qinnuteqaateqartoq 23-nik ukioqalereersimasariaqartoq, tamatumali saniatigut minnerpaamik ukiut 3-t uppersaassutigisinnaassaminik ulloq naallugu suliffeqarsimasariaqarluni, tamatumali saniatigut karakteri D fagini piumasaqaatigineqartuni angusaqarfigisimasariaqarlugu. Ilinniarnertuunngortitsiniartarsimanerni aammalumi maleruagassani massakkut atuuttuni tamatigut atuussimavoq, ilinniarnertuunngorniarnut assigiinngitsunut qinnuteqaateqartarni piumasaqaatit nalinginnaasut anguneqarsimasariaqartassasut, tassami aatsaat immikkorluinnaq pisoqartillugu aatsaat immikkut akuersissummik tunisisoqartarmat. Ilinniarnertuunngorniarnissamut nutaajusumut eqqussisoqarneratigut, tamatuma saniatigut qinnuteqaateqartumut pisinnaatitaaffiulersimavoq tamatigut akuerisaanissaq, taamatullu akuerineqarniaraani piumasaqaataalluni meeqqat atuarfiannit aninermiit ukiut marluk qaangiutinnginnerini qinnuteqaateqarsimanissaq, tamatumali saniatigut pinngitsoorani soraarummeerfiusussani aammalu ukioq naallugu 10. klassimi atuarsimanermi minnerpaamik karakteri E angusimagaanni, aamma projekt-itut suliarisassaq eqqarsaatigalugu. Qinnuteqaateqartut allat tamarmik misilitsinneq aqutigalugu qinnuteqaateqarsinnaatitaapput. Qinnuteqaateqartup ilumut tiguneqarsinnaanissaminut piumasaqaatit (retskrav) angusimagunigit, taava ilinniarnissaminut inissaqartinneqartussaavoq. Allat tamarmik, soorlu misilitsinnikkut immikkulluunniit akuerisaanikkut atuarusuttut, aatsaat ilinniarfimmi pineqartumi inissaqartitsisoqarpat tiguneqarsinnaassapput.

Ilinniarnertuunngorniarnernut siusinnerusukkut piumasaqaataasarsimasut (HTX, HHX aamma GU) misissuisoqarsinnaavoq nunatsinni ilinniarnertuunngorniarni ilinniartitaasarneq aammalu piareersaatigalugu ilinniartitaasarneq pillugit peqqussut nr. 153, 6. marts 2000-meersoq misissuataaraani. Massakkut ilinniarnertuunngorniarni (GUX-mut) qinnuteqarniaraani piumasaqaatit ukua aqutigalugit takuneqarsinnaapput: Ilinniarnertuunngorniarni pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 13, 22. november 2011-meersoq aammalu ilinniarnertuunngorniarni ilinnialerniartunut peqqussut nr. 3, 31. januar 2013-meersoq.

Qaffasinnerusumik ilinniartitaanerit

Ilisimatusarfik

Ilisimatusarfimmi qaffasinnerusumik ilinniarfiusinnaasut eqqarsaatigalugit, ilinniakkat ataasiakkaat tamarmik immikkut piumasaqaateqarfiusarput. Bachelorinngorniarni ilinniartitaanerit nalinginnaasumik ilinniarnertuunngorniarni ilinniareersimanissaq imaluunniit assigisaannik piginnaanngorsarsimanissaq ilaatigut qanoq

karaktereqarsimanissamik imaluunniit faginik aalajangersimasunik
sammisaqarsimanissamik taakkunanilu qanoq karaktereqarsimanissamik
piumasaqaateqarfiusut atuutitinneqartarput.

Peqqissaasutut ilinniarniaraani piumasaqaatit allat 30%-imik naleqartinneqartillugit, qinnuteqaateqartut ataasiakkaarlugit nalilersorneqareernerisigut ilinniarnissamut akuersissuteqartoqartarpoq. Nalilersuinerni toqqammavigineqartarput, qinnuteqaateqartup atuarsimanermini angusarisimasaasa saniatigut pineqartoq qanoq angusaqarsimassanersoq. Bacheloritut ilinniarfiusuni allani, taakkua ilinniarnissamut maleruagassarimasaanni aamma allatigut misilittagaqarsimanissat piumasaqaataasinnaasarpur. Taakkunani karakterit pisoqalisoorimasinnaanerat immikkut eqqaaneqarsimanngillat.

Kandidatinngorniarluni ilinniarnissanut piumasaqaatit nalinginnaasumik fagimi pineqartumi bachelorinngoreersimanissaq imaluunniit assingusumik piginnaasaqalereersimanissaq piumasaqaataarajuttarpoq.

Ilisimatusarfiup ilisimatitsissutigivaa, ilinniarfinni aqutsisut kikkugaluartulluunniit oqaatigisinnaasimanngimmassuk, ilumut karakterit pisoqalivallaarsimanerit patsisiliullugu itigartitsisoqarsimanerani. Tamatunngalu tunngatillugu ilisimatitsissutigineqassaaq ilinniarfinni pisortat tamarnik akissuteqarsimanngimmata, ilaatigut piffissami pineqartumi angalanertik pissutigalugu.

Perorsaanermik Ilinniarfik

Perorsaanermik ilinniarfimmi ingerlariaqqiffiusutigut ilinniartitsisarnerini, soorlu perorsaasunngorniarluni ilinniarnissamut piumasaqaatit eqqarsaatigalugit, tamakkunani qinnuteqaateqartut qanoq ilinniarsimanerminni angusimasaat aallaaviginiarneqartarput. Imatut paasillugu, ukiut 3-t ilinniarnertuunngorniareersimanngikkunik taava isumaginninnermi assistentitut ilinniareersimasariaqassasut. Karakterit pisoqalivallaarsimaneri pissutigalugit qinnuteqaateqartut itigartinneqarneq ajorput.

ARTEK

ARTEK-mi ilinniarniaraani aamma tamatumani piumasaqaataavoq ilinniarnertuunngorniarni ilinniarsimanissaq, faginilu aalajangersimasuni minnerpaaffilikkani angusaqarsimanissaq. Akuerineqanngitsoorneqarsinnaapput qinnuteqaateqartoq piukkunnaateqanngitsutut naliliiffigineqarsimappat imaluunniit qinnuteqaateqartut inissaqartinneqartuniit amerlanerusimassappata. Qinnuteqaateqartut inissaqartinneqartuniit amerlanerusimassappata, taava karakterit anguneqarsimasut toqqammavigalugit tulleriarinnittoqartarpoq, tamatumanilu agguaqatigiissillugu karakterigissaarnerusut salliutinneqartarlutik. ARTEK-p ilisimatitsissutigivaa, ilinnialernissamut karakterit piumasaqaatit tunngaviatigut pisoqalisoorinnaanngimmata.

Danmarki nunallu allat

Nunani allani ilinniarniaraani nalinginnaasumik piunasaqaataasarput, ilinniarfigisassamut tigusaanniaraani maleruagassat toqqammavigalugit piunasaqaatigineqartartut. Københavnimi Kalaallit Illuutaat ilisimatitsisimavoq, qinnuteqaateqarnermi karakterit anguneqarsimasut pisoqalisoorsimasutut naliliivigineqarneq ajormata. Akerlianilli aporfiusinnaasarluni, karakterit ilinnialernissaq siunertaralugu anguneqarsimasut appasippallaarsimanersinnaanerata, taamaattumillu tamanna toqqammavigalugu tigusaasoqanngitsoorsinnaasarluni.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Nick Nielsen